

4
ПРЕЗЕНТАЦИЯ

Кязимни поэзиясын келген төлөлөгө ачыккылай

Көп болмай кырачай-малкар жаш төлөно айнытууга болушук этген «Элбрусунда» фонду Нальчик шахарда өңкөрүлгөн мектептердеги мурдагы поэт, акын, доменил Мечиланы Кязимни сайты презентациясы болгонды. Аны «Энергия Созидание» Фонду ишчилери жарашдырганды. www.k-mechiev.ru деген адрес бла аккаунт 17-чи июльда ишлеп башлаганды.

Мечиланы Кязим жашауун сулайда таулу халкына кыягырылуукта өтдүргөндү. Бу жыйылыуу кыатышкына закынни оюндон көп зат эшиткенди. Кязим, заманын кыйынлыгына, кесини кылайыктыгына да кырамай, жашауунда билеу итингенди турганды. Жолуучулукта кеп барып, арап литературга аслам эс буруп, андагы акылманпадан кес да артка кыалмаганды. Бугагыт жашауда онгла көп болганылыкка, билимде, окууда да аныча бийликке чыгаргы итингенге бек азыды.

Жыйылууда сөлөшөгөнө кеп өйдө. Кязимни билгенге, коймагы, аны баш урмагыт бизни милдетте ханна адам болмаз. Алай ол көн фондах келгенге аны оюндон бир жангы, эни зат эшиткенге а кытап - кытап айтыланды. Бек кууандырган

литератураны басмалау коюрошди. Фонд культурга аслам эс бурганы себепи мындан алга Кууилияны Кыйсыны сайтын да жарашдырганды. Аны правлений председатели, сайланы жарашдыруу проектти башчысы Богашаны Амина бизге билдиргенге кеп, кертиги бла да, былай сайта бек керекдиле. Аны мағанасы улуу болганын аныгалп, жаланда юч аны ичине жарашдырып бошарыдыла. Бугагыт алауа адамга жорек кызылжырган да билдирдиле.

Бу ийде улуу болушуккуну бизни белгиле назму-чуларыкы Бегийланы Абдуллах бла Елмезланы Мурдин эм журналист Мишаланы Аугат өтөндиле, деп эсерткенди ле сайты кыраганча. Краеведе Мария бла Виктор Колпорованы кошумчуларыкы да бек улууду. Ала Мечиланы Кязимни жашуу жолуун оюндон «Балкани» болу и гордосту» деген аты бла улуу кытап да басмалаганды. Ол көн Мария Колпорова, тобөшөу кытышып, поэте сейрингенге, аны философсындан көп зат алганын билдиргенди.

ГЕРМИЛАНЫ АСИЯТ.

ХАЖ КЫБЛЫ

Мекка-Мединага атлангандыла

Чечен Республиканы Башчысы Рамзан Кадырову себеплиги бла быйыл хаж кылырга СКФО-дан, Краснодар крайнда бла Ростов областьдан 3.491 адам барлыгы. Алауа аха Ахмат-хаджи Кадырову фондундан бөлөндү. Хаж кылырга барлык битеу ол адамгагы башчылыкны Чечен Республиканы Дин управленийысы таматасы муфтий Султан-хаджи Мураев этеди.

Солдан онгга: Шауаланы Ажамал, Акхийланы Ахмат, Гайылы Хабибуллах, Гайылы Аскар.

Бизни республикада жашагандан да Мекка-Мединага 140 адам барды. Алауа таматалыкы уа Кызаклыны Хаж этеди. Озган байрым көн хаж кылырга барлыкканы биринчи кызууму - сексен эки адам - Нальчикте темир - жол вокзалы майданындан автобулга бла Минеральные Воды аэропорту атлангандыла. Жауун жауа турганында да кырамай, аны ашырыгы көп адам келген эди.

ТЕРРОР

Европада отланы кимле саладыла?

ФСБ-ны директору Александр БОРТИКОВ АТЭС-ни саммити Владивостокта бардырылган кезиде курусууга алынган 30 боевикни оюндон напай айтынды. АТЭС-ни саммитине хазырануу барган заманда 30-дан артык эм халкыла аралы террористи Владимирокта эм Приморский крайда болууу оюлга айландыруу жагы бла амалькы ишлери ачыклангандыла эм мындан арысында ала бардырылмазча этиленди. - дегенди бу көнүдө ФСБ-ны директору Александр Бортиков тыш кырамын службанын башчылары Москвада бардырылган 11-чи кенештеринде.

Ол айтынган көре, арт заманда тыш кыралы кызыуу тоңкалда Россиядан чыккан террористи жери атуу ишлери бардырылдыла. Правительствого кыажу юрешти каууулары афган зонада эм Сирияда ишлери хазырылауу уа Шимал Кавказ республикадан чыккан адамга кыатышдыла, деп чертенди Бортиков. Халкыла аралы террорист Аля-Канда организация жагы тактыга көнгөндү. ФСБ-ны директору айтынганы. Бен Ладени ишин

«Комсомольская правда» газет.

Бул жол кетгенде араларында жаланда эр кишиле бардыла. Аланды башка бек гитчеге, Исфандиев Мусага, онгла жыл толганды. Хаж кылырга барганла Нальчиктен көн автобус бла кетгенди. Жолуучула Минеральные Водыдан Иорданияга дери учаркыдыла, алайдан, автобулга минип, Меккага дери барлыккыды. Асхат айтынган көре, жолга атланганы барысы да тынгылы хазырылдыла; ары жетгини, бир затдан да чарчылмазча хар нерлери да барды. Экинчи кызуум жолга 18-чи октябрьде атланаркыды.

ХОПЛАНЫ МАРЗАП. Суратланы автор алганды.

Фестиваль

Сахнага Москвадан келген музыкантла чыгарыккыдыла

17-чи октябрьде «Нальчик - Шимал Кавказны культура арасында фестиваль бошалады. Аны келеринде бек атлары битеу дуннига айтылган жыр, тепсеу, музыка коллективени чыгармачылыккы бла шагыры болганды. Аны ахыр көнүдө бизни ара шахарыкы Москваны Musica Viva камерный оркестрини концерти болушук. Анга Александр Рудин башчылык этеди. Бу коллектив бла концертте бериге айтыллык музыкантла да илейдиле. Аланы санчы Андрей Адорианин, операда атлары айтылган Джойс Дидонато, Анник Массис эм башкала да. Энди бизни республикада жагы фестиваль башланаркыды - «Юри» Темирханов атлы симфониялык музыканы фестивалы». Алайда да, бийик искусство бла тобөшөу бошалп кыламы, ахшы мууратпа этерге болушук.

17-чи октябрьде Кыргыз концерт залыга (ГКЗ) Москвадан келген оркестр чакырылды. Ары хахысы киретте болушук.

Театр

Жаңы оюнну кезишуу керге көргүзөтө

Кууилияны Кыйсыны атай Малкар кырал драма театр 17-чи октябрьде кезишуу оюнуна чакырылды. Коллектив ол көн В. Жеребцову «Тау артында тал жийлиди» деген пьесасына берге салынган спектаклин көргүзөтөрүк. Аны режиссору Кууилияны Мусулмиди, деорациясы а художни Бакундун Бамдиур жарашдырыганды. Оюнда да, бийик искусство бла тобөшөу бошалп кыламы, Жаңгаразланы Мажит, Балыяланы Зариф, Муамиланы Кемал, Соайланы Мариям эм башкала кыатышдыла. Спектакль 18 сагат 30 минута башланды. Соруулары болганыла бу телефонна бла сөлөшөсиле: 47-50-40; 47-50-37.

Ракетомодель спорт

Тырнауузчула - алчылыны санында

Тырнаууздан узак болмаганлай окуучулары араларында шоу классда ракета модель спортдан республикалы эришуу бөлүмү арасы кыраганды. Мечиланы орус эм тау тилде болганын уа поэти чыгармачылыгынын саудай жер юзюнде да баям этердик.

сора белгиле болгандыла. Эришулене ахырында жыл саны бла гитчелени ичинде биринчи жерге Гуданаланы Тахир чыккындан (Тырнаууз шахар), экинчи жерин Алим Балуев (Нарткыла), юнчю жери Керим Тхауегов (Тырнаууз шахар) алгандыла. «Жаш төлөно ичинде биринчи жерин Тырнаууздан ракетомодельде кыраган Кызаклыны Тимур алганды. Аны коммандасы санындагы Макланы Жахи-Мур экинчи адам Александр Кичатыр юнчю болгандыла. Эришуилеге кыатышкан тренерлени ичинде оюнга хазырланганына саныуу учурудан

Тырнаууздан Руслан Бишенов бла Афанасий Капитанов биринчи бла экинчи жерлени алгандыла. Юнчю жерге Нарткыла шахардан бийгы Александр Кичатыр тийиши болганды. Команда зачыда биринчи эм экинчи жери да Тырнауузу «Метеор» клубу окуучулары алгандыла. Юнчю жерге уа Нарткыладан «Станция юных космонавтов» клуб чыккындан. Командаланы Гуданаланы Юрлан, Руслан Бишенов эм Тимур Гулжонку юрөтөдиле.

Анатолий ТЕМИРОВ, СУРАТДА: эришуилеге кыатышканы.

Итора

Наркоманияга кыажу юрөшени кючлендиредиле

Элбрус районда наркоманияга кыажу юрөш жаны бла комиссия кесини бу көнүдө болган жыйылыуунда ол улуу затны жолун кесер ючюн, кыалды мадарла этиленгерини итотарын чыгарылды эм оюндонди. Анда баш вопро-салдан бири - наркотикле сатканы жоллары кесуу жагы бла федеральный службаны КМР-де управленийысы Бахсанда районла аралы бөлөмөкө ичине составына мекени табуу эди. Ведомствону таматасы Тимур Шогенов айтынган көре, ол болуу Элбрус районда орналык нарколопциячылары ишлери кыйматты болууна себептик этердик. Анда сорат, фельдшер-нарколога да меким табарга керекди. Бугагыт ала ол арталыда ишлерге онг болмаган жерде саусузлагы кыралды, багыгыды. Район поликлиниканы баш враччы орунбасар Наталья Туаева поликлиника нарколога меким беричи онг болмаганын айтынды. «Аны алайыгында да кырамай, - дегенди ол, - битеу алып айтында, алкоголизмге наркоманияга кыажу профилактика иш жетимили барды. Эни белгиле айтсак, кыалана эм сабийле бла юйледе, школада да аныгалуу юйрету мадарлага улуу эс бурулды. Школанын кыранында наркотик затланы болганына бла кыалганына тест этилди. Аланы тинтип кыраганды, жагы биринде да ол зат болмагыт кырылгандыла. Району билим беруу управленийысы таматасы Молланы Сулейман, ол темага көре сөлөшө, битеу школаны мелдулук этилсе, тесте-тесте бла жалчы этилгандылар чертенди. Арт кезинде ол тесте берди, тырылгынын ата-анала кеслери излейдиле, дегенди ол. Район администрацияны баш специалисти Малкыраланы Мурат жаш төлөно окуудан баш заманын кырауу не халда болганына айрык эс бурганды. Наркоманияга кыажу юрөшени кюноне атылып бардырылган айлыккы черкелеринде районда 300-ден

арткы школчу-волонтер «Жаш төлөно саугуу-миллени кепил заманды» деген акцияга кыатышканды. Анда уа Муслиманлы дин управленийысы келечилери эм Россияны Наркоконтролюну Федеральнай службасыны КМР-де управленийысы кулулукчулары наркотиклени зарарлыккыны оюндон жаш адамгагы шарт юйгөлө келтирип айтындыла. Андан сора да, району жаш төлөно Элбрус бардырылган «Саулуктуу жаш-2012» деген республикалы акцияга да тири кыатышканды. Элбрус району администрацияны культура управленийысы таматасы Топгуруланы Жаннет наркоманияга кыажу профилактика ишлени юсеринден айтынды. Биюнолюкде культура учрежденияла 40 клуб болганын белгиле, алада жаш төлөно жерге, тепсеуу театр искусствого юйренгенни чертенди.

Алиса ТАРИМ, Элбрус району администрацияны пресс-секретары.

Мағаналы тема

Тютюн пачкала 150-шер сом турлукдула

Тютюнлени багылары аз-аздан көтөрө барып, дейдиле. Юч жылы ичинде. Саулук саккалуу министрствосу этген тергөөлөгө көре, жыл сайын багаланы эки көрөгө көбөйтө барып, тютюнчөлөни түрдөн бири аны кыоркыды. Алай эсе да, тютюндин бюджетте тиешер ахча да көбөйрүкди - 1 триллион сом чаклы бирге - тютюнөгө көп ахча кыоркучулары эсептеринден. Ма алай предложенини Саулук саккалуу министрствосу башчысы Вероника Скворцова вице-премьер Олег Колодецкий жибергенди. Елпоруларында да бир ошк бла эки кылоны, россиялыни саулуктуу этип, казаны да ахчалы аталырмагыт.

Бюджетте тютюн акчызелден 200 миллиард сомдан аз тошоди. Жылы ичинде россиялыне 19 миллиард пачка сигаретни ичеди. Акчызел багаларын бир неча көрөгө көтөрүк, пачканы орталык багысы 150 сом болушук. Болсада бир-бир экспертиле мадарла да болушуккы тейлойдө болууу ийлендирге, Россияде контрактный (букудуруп келтирилген) сигаретте болушукду, дейдиле. Адам тютюргөн файдасыны тютюнго 10 процентин кыорат эсе, тютюнго багысы көтөрүлөсө, ол аны алышындар келтиригенде ишлери башкарылды. Ошончөтө уа эсиртучу ичгени хазыргандан эсе, өтөрүк тютюн топакан кыйын болушукду, дейдиле. Экономика жагы бла келендирюу уа ол заранын затны

Интернет.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЫААРТЫ-МАЛКАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактору орунбасары КЫОНАКЪЛЫНЫ Хасан
РЕДКОЛЛЕГИЯ:
АТТАЛАНЫ Жамал (баш редактор), БЕШПАЙЛАНЫ Муталип (баш редактору орунбасары), АЛИКАЛАНЫ Владимир, ТЕКУДАЛЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретары).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору ирмөнүйи - 42-43-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 47-26-22. Жуулы секретары - 42-66-85.
Секретары - 40-93-62. Корреспондент - 42-43-52.
РЕДАКЦИЯНЫ БЕ-НОМЛЕРИ:
Жамаут-политика бөлөм - 42-67-68, 42-24-02.
Экономика бөлөм - 42-66-73.
Культура бөлөм - 42-72-82.
Социальный политика бөлөм - 42-66-76, 47-27-59.
Жаңылыкка эм спорт бөлөм - 47-26-76, 42-66-71.
Письмо эм рескыма бөлөм - 42-37-94.
Техника бөлөм - 47-28-28.
Спорт алычуула - 42-68-72, 42-66-76.
Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторула - 47-26-28, 42-39-65.

Редакция авторла бла кыагыт жюрютмейди. Кыз жалмагыла рецензия этилмейди эм ала артка кылатарымадыла.
Газетте басманын макаралада айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишимге болушук. Алай айтылган зат бар ючюн Россия Федерацияны Басманы оюндон законна тийишлиликке материалды авторлары кесери жууушук.
Редакция авторларда 400 гезит этигенди (машина бла жагылган 5-6 бек) кезинде жамалды.
Газет Басманы эм асылды информацияны этиленди кырауу жагы бла Кыаарты-Малкар регион инспекцияда 1994 жылда 14-ноябрь регистраци этигенди.
Регистрация номер — N—0066. Ичкеск — 51532

Газетни басмагы КМР-ни Асыамны информация орталы жаны бла кырал комитетин компьютер службасы хазыр этгенди.
Газет «Тетраграф» ООУ-ну лицензиясы бар басманында.
Нальчик шахар, Ленин аты проспект, 33
Газетлени кесирине тапшыруу кыра КМР-ни почта связыны Федеральнай Управленийы жуушук.
Телефонла: 76-01-28, 76-01-10
Газетлени ретингагыта сагыт ючюн КМР-ни «Респеч» акционер общество жуушук.
Телефон: 42-69-34

Номерге графикте көре 19.00 сагытда кыз салында. 20.00 сагытда кыз салынганды.
ГАЗЕТНИ НОМЕРИ ЧЫГАРГАЙЛА:
Саракуданы Асият - дежурный редактор; Гайылыны Рита - жууалы секретары орунбасары; Жаңгаразланы Джамия (1, 2-чи бетке), Акчуланы Феруза (3, 4-чи бетке) - корреспондент.
Тиражы 3540 экз. Заказ №2743

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬЩИНА ПРЕС:
360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспект, 5
Электрон почта: cbor_50@mail.ru